

De valse? Vermeers

Zo nu en dan komt er een schilderijenvervalsingsaffaire aan het licht, die de nodige stof doet opwaaien en allerlei commentaren blijven dan in de regel niet uit. De geschiedenis van de befaamde valse Van Goghs is nu vrijwel vergeten, maar leverde voor enkele jaren stof genoeg op voor edele verontwaardiging. Nu hebben we de Vermeer-historie. Tal van kunstminnenden zijn in extase geraakt door de schoonheid van het (of zijn?) schilderij de Emmausgangers in het museum Boymans te Rotterdam. Geen wonder, die extase, want het schilderij heeft meer dan een half miljoen goeie degelijke guldens gekost, van die echte van voor de oorlog, waar je nog heel wat voor kopen kon, b.v. om de nood in de Drentse venen te lenigen, 50.000 dekens of zo, of ander textiel, want ook in die goeie tijd was er ergens wel eens nood en gebrek, al hoefde je er toen niet zo op te letten om voor een net mens te worden gehouden.

Nu dan, om op die extase terug te komen, er bestaat een redelijke kans, dat deze extase ook, als zoveel andere edele gevoelens, maar surrogaat zal blijken te zijn geweest, immers een zekere Han van Meegeren, een schilder, die nog leeft, heeft bekend de maker van het schilderij en derhalve de veroorzaker dier extase te wezen.

Hij heeft bij ons weten nog niet gezegd, welk deel van het half miljoen, dat het heeft opgebracht, hij het zijne mocht noemen, maar dat is van minder belang, zaken en kunst moet je gescheiden houden. Voornoemde Van Meegeren is in elk geval een slecht mens, er is tenminste al een album met tekeningen van zijn hand met een opdracht aan Hitler uit de puinhopen van de Rijkskanselarij te voorschijn gekomen, hij is een querulant, hij is slecht van gezicht, hij is betrokken geweest in een zaakje met een valse Frans Hals, hij is dus een verknoeier van de handel in bona fide kunst en derhalve staan z'n papieren slecht.

We herinneren ons uit de letterkundelès, vroeger een zekere „Julia” geschiedenis waarin een groepje jongere dichters met een falsificatie er de toenmalige critiek liet inlopen en ook, dat Herman Heyermans een eigen toneelstuk bracht onder een Russisch pseudoniem, alias valse naam. Zoiets werd wel niet als helemaal netjes beschouwd, maar de humor werd geapprecieerd, in elk geval, noch de tachtigers, noch Heyermans werden rijp voor de gevangenis geoordeeld. We geloven, dat ook dit Vermeer geval op dezelfde manier beoordeeld zou kunnen worden, indien er geen geldkwestie achter zat, en dat verandert de zaak natuurlijk geheel.

Maar maakte dat in wezen nu zoveel verschil uit? Wordt een schilderij werkelijk duizend keerzoveel waard, als er een bepaalde naam onder staat? Indien Han van Meegeren dit schilderij geschilderd had op goed doek, met goede verf (het in de 19e eeuw uitgevonden ultramarijn b.v. is veel beter dan het voordien gebruikte lapis lazuli) op een nieuw spieraam, goede vertinde spijkertjes had gebruikt om het op te spannen en ondertekend met zijn eigen naam, zou het voor vijfhonderd guldens geen koper gevonden hebben, of misschien een, die het alleen maar een mooi schilderij vond, maar overigens geen verstand had van „kunst”.

Nu, op oud doek, vol „gezonde” barstjes, pardon, cracquelures en met behulp van manipulaties, die maken, dat het doek „in zeer slechte toestand” gaat verkeren, brengt het meer dan een half miljoen op.

Experts geven toe, dat een vervalsers, die het klappen van de zweep, in casu de onderzoeksmethoden, kent, een schilderij van enkele jaren het uiterlijk kan geven van een stuk, dat honderden jaren oud is, en dat in zo'n geval ook microscopisch onderzoek en x-stralfotografie falen.

We kunnen niet aannemen, dat deskundigen als Dr. Bredius en Dr. Hannema een schilderij, dat geen andere kwaliteiten heeft dan een oud uiterlijk en gezonde barstjes, à raison van een half miljoen, waardig zullen verklaren, in een onzer eerste museums te worden tentoongesteld. Zeer velen, die heel goed het onderscheid kennen tussen een goed en een slecht schilderij twijfelden niet aan de echtheid, al was de karakteristiek, die een van onze kennissen-kunstschilders ervan gaf, n.l. de „Prix de Rome” van Vermeer wel tekenend. Is nu dit doek aangekocht, omdat ook het museum Boymans een Vermeer wou hebben, of heeft dit schilderij zo'n hoge kunstwaarde, dat die aankoop verantwoord was?

In dat geval is die kunstwaarde ook aanwezig, als het niet echt zal blijken te zijn, en het doek hoort dan in het museum te blijven.

Heeft het die kunstwaarde niet, en hebben de experts alleen naar de barstjes gekeken, dan hoort het te verdwijnen, zelfs al blijkt het echt. *)

Eige jaren voor de oorlog reisde een kunsthandelaar het land af met een verzameling dure oude middelmatigheden, waaronder enkele prachtige schilderijen verdwaald waren. Er werden in Eindhoven b.v. goede zaken gedaan en als gevolg daarvan misschien, kreeg het Van Abbe museum een echte, maar gruwelijk mistekende Jan Miense Molenaar present. Het geschenk werd door een „deskundige” museumcommissie, waarin natuurlijk geen enkele schilder of tekenaar zat, in dank aanvaard, als voorbeeld voor de Meierijse schilders, maar verdween gelukkig na korte tijd van de ereplaats die men het gegeven had.

Ten slotte: Indien een of andere rijke particulier een fortuin over heeft voor iets „echt antiëks”, dan is dat zijn zaak, maar indien onze openbare musea iets aankopen, dan moet niet een naam of een zekere ouderdom beslissen, maar alleen de werkelijke innerlijke kunstwaarde.

Misschien zou het dan zo gek niet zijn, als de kunsthistorici-museum-directeuren, eventueel een schilderij niet alleen met een microscoop bekeken, maar dat ook eens een levenden schilder om advies gevraagd werd, ook al kan die geen certificaat verstrekken, dat de „waarde” van een schilderij verduizendvoudigt.

N. Z. R.

*) Tenzij men het als historische curiositeit bewaart; maar dat was hier niet het geval.
— Red.

Houtschaarschte ni Amerika. — Op het ogenblik lijden de Verenigde Staten aan de grootste schaarste aan constructiehout, die zij sedert 1941 gekend hebben.
Zwitserlands leave centre. — De laatste voorbereidselen tot een Zwitsers verlot voor 300.000 Amerikaanse soldaten zijn vrijwel gereed. Op 15 Juli wordt de eerste ploeg verlofgangers verwacht. Nadien zullen vrijwel dagelijks tot 900 man uit Frankrijk, Duitsland en Italië een bezoek aan Zwitserland brengen. Ze mogen vier horloges meenemen als ze weer huis toe gaan.
Daily Mail.